

زنگین

زنگان بیلیم یوردونون کولتورول توپلومسال
ایشراق اوجاغبینین درکیسی، سایى ۱۱، اسفند ۹۳
نشریه دانشجویی اجتماعی، فرهنگی، هنری
کانون اشراق
دانشگاه زنجان، شماره یازدهم، اسفند ۹۳

21 DÜNYA Ana Dili Günü Feburary 2015

معرفی نشریه زنگین

نشریه زنگین نشریه دانشجویی کانون فرهنگی، اجتماعی اشراق است. مدیر مسئول نشریه حسن خیری و سردبیر آن بهرام ایمانی است که به ترتیب از دانشجویان توریسم و عمران می باشند. این نشریه حدوداً از شهریور سال ۹۱ شروع به فعالیت کرده که تاکنون ۱۰ شماره از آن منتشر شده است. نشریه زنگین انعکاس دهنده خط مشی، اهداف و فعالیت‌های کانون اشراق در قالب مطالب و مقالات و تصاویر مختلف بوده و می باشد.

شما دانشجویان نیز می توانید جهت همکاری با نشریه در موضوعات مختلفی همچون طراحی نشریه، مقاله نویسی در مسائل فرهنگی، اجتماعی و هنری و همچنین موضوعات دیگری مثل معرفی آذربایجان، ادبیات، شعر، موسیقی، معرفی زبان ترکی و آموزش آن و ... به دفتر کانون اشراق واقع در دانشکده مکانیک مراجعه یا با ایمیل نشریه در ارتباط باشید.

ائله يئرلشدیرین کی
اؤز دیلینه یئر قالماسین!

elə yerləşdirin ki
öz dilinə yer qalmasın!

kimliğin
unutan
alimler

سوروهلو هونون: حسن خيرى
باش يازان: بهرام ايهانى
خافيرلايان: سميد هجوى

يازاران:
حسن خيرى، آيدين تقي لو
بهروز ايهانى، سارا عباسپور
وحيد نريمان، هجر رضا لوانج
حسين نادرى حق، سميد هجوى
سميد هجوى

كانون فرهنگى هنرى اشراق از علاقه بنان به كارهاى فرهنگى دعوت به
همكارى ميكنند.

هكان: دفتر كانون اشراق، واقع در دانشكده هكانيك

Israaq.oqaq@gmail.com

فهرست منابع

- ۱ سخن سردبیر
- ۲ زبان مادری و مادرانگی زبان
- ۳ پیام دبیرکل سازمان ملل
- ۴ پیام خانم ایرینا بوکووا دبیرکل یونسکو
- ۵ روزی بر اعلامیه جهانی حقوق زنانی
- ۶ نظر ۳ عضو شورای شهر تبریز درباره زبان مادری
- ۹ سیمین صبری: عدم آموزش به زبان مادری
- ۱۵ آذربایجان جز لا ینفک ایران
- ۱۶ زبان مادری کودکان دوزبانه: چرا برای آموزش مهم است؟
- ۱۹ آنادیلینده تحصیل آلهاق
- ۲۰ شعر
- ۲۲ کاریکاتور

آنا دىلى

آنا دىلى شىرىن دىر هر آچى دان زنگين دىر آنام منە لاي لاي دىيىپ آنا دىلىن دە ناغىلار سۆيەلەيىپ آنا دادلى دىلى دادلى اونا خور باخان اولار ايرادلى آنا دىلىن دە دىل آچدىم من سۆيلىدىم، آغلادىم، گولدىم من كدرى، سۆيىنچى، سۆيگىنى، هر دىل دن گۆزل اۋز آنا دىلىم دە سۆيلىدىم ان گۆزل دويغو دونياسىنا پنجرە دىر آنا دىلى اوندان گۆزل وارلىك يوخ دور دونيادا يونو آنلامايان كاردىر كوردىر اونو قورويوب ساخلاماك هر كسە بورچ دور	ايندى ايسە منىم باغلى دىر دىلىم زنجىرلى ياساقلى داغلى دىر دىلىم باشقا دىلى دىلىمە قىم كسىلىپ بو دىلى سىلمىن زامانى گلىپ هر ائولادى وطنە باغلايان آنا دىلى هر وطنىن سرحدىن قورويان آنا دىلى آنا دىل دە اوخوماق هر دىل دن راحت اولار اوخوماقا او زامان چوخدا هوس دوغولار چوخ زولوم واردىر بىزدە هم دە آنا دىلىمىزە	آنا دىلى ناموس دور اونسوز هر كس سوس دور آنا دىلى وارلىغىم منىم دىر اۋزگورلويوم آنا دىلى روحو نغمە سى دىر آنا دىلى بولبول چەچە ھى دىر ساكى بىر موسيقى دىر روحوم دا مىللى روحو بسىر ووجودوم دا آنا دىلىن گوجونو سومالىيىك تارىخ دن توركلرى بىر بىرىنە باغلايان آنا دىلى
---	---	--

■ سعيد صنعتى

سخن سر دىر

آچىپ و دىيىر كى: بو فرق لىر يالنىز بارانىپ اينسان لارىن بىر- بىرىن دن بللى اولوغاسىنا، و بو اينسانىن- اينسانا اوستونلوك دىلى دىيىل.

تورك دىلىمىز بىزىم معنوى بايراغىمىزدىر. بو دىل دە بىزىم كىم اولدوغوموز، هاردان گلدىمىمىز و گلە جە يىمىزە عكس اولموشدور. بىز آذربايجان توركلرىنە گرک هر ايشدن اۋنچە اۋز دىلىمىزى اۋيرنىپ، اونلا ياراناق، دوشونك و يوكسك سويىه دە گلە جك نىسلىمىزە ادديم لارى آتاق. بو آرادا آنا دىلى گونونو دىلداشلاريمىز قوتلو اولسون دىيرك، ارزىلايىرىق بوتون آنا دىلىن دە مکتب اىستىنلر اۋز دىللىرىن دە يازىپ اوخويالار و اون گون موطلق ياخىندى.

■ حسن خىرى

تانرى دان سونرا اولو آنا آدىلا

آذربايجانىن تارىخىن دە اولوسلار آيدىن ياشام لارنىن گوجونو آتا و آنادان آلمىش سۆزلردن توپلامىشدىلار. بو آرادا آنا دىلى بىزە بىر يول سايلىر كى بىزىم كنجىمىزى، گلە جە يە باغلايىر.

هر بىر ياشايان مىللىتىن دىرلىيىسى اونون دىلىنىن دىرلىيىنە آسىلى دىر. هر بىر دىلىن دىرى ساخلاماغىندا چالشمالار، تمددون گمىسىنىن گلىشمە سىنە ياردىم اولور. بو ساحە دە تارىخ دىلچى لرى بو گون كى دىرى دىللىرىن قوروماغىنى بۇيوك بىر گۇرە و سانىرلار. آنا دىلى اوشاقلىقدا اۋيرنىلن دىلدىر. اوشاقدا دىل اۋيرمە قابىلىتى، يول يترىمە و باشقا يوكسك پروسە لرى كىمىدىر.

دىل تانرى باغىشلايان بۇيوك معجزه لردن بىرى اولاراق بشرىن گلىشمە سىنە ان بۇيوك انتكى لرن دىر. تانرىنىن سون بۇيوك معجزه سى قران دا بونا ايشاره اندر كن، چوخلو آيە لرن دە درى رنگى و دىللىرىن فرقىندىن سۆز

تار دىلى

بو شعرىمى اۋز آنا دىللىرىن اورە كدن سئون دونيا خلقلىرىنە

آنا دىلىم

سونورام
منىم
سنىن
هامى نىن
دوشونجهسى
سازى
سۆزو
بىرسۆزلە هر نە يى
سنىن وارلىغىنلا
اۋز آنلامىنى
تاپىر

من بوتون گۆزە للىك لرىن

اورتاسىندا

يالنىز سنى گۆرورم

■ بهروز ايمانى

نە بىلىر يار دىلىنى بىلمە سە كىم تار دىلىنى تار دىلى يار دىلىدىر تاردان ائشىد يار دىلىنى دىلىنى دانسا بىرى سانكى دائىب دىر آتاسىن اۋز دىلىن بىلمى يە نىن پارچالايىپ يار دىلىنى آنامىن لايلاسى ايله وطن عشقىن تاندىم عار دىر اينسانلىقا هر كس كى بىلە عار دىلىنى آتسا هر كس اۋز ائلىن ، اۋز اۋباسىن سن آت اۋنو اۋز دىلىن آنلاماسا كىمسە ، كىم آنلار دىلىنى بىل <<نصير>> آ بورويوب گوللو چىچك يوردوموزو خوار اۋلار كول يترىنە توتسا بىرى خوار دىلىنى

■ اوستاد نصير پايە گذار ...

زبان مادری و مادرانگی زبان

خانه جایی است که محرم اسرار توست. امنیت و آرامش و رهایی تو در دل خانه نهفته است. گاهی که به اندرون خانه ام می خرم فارغ از دغدغه کون و مکان و زمان می توانم آرامش خانه ام را حس کنم.

خانه ام لبریز نیاکان و نیکان تاریخی ام می باشد. جهان من آن بیرون است اما جهان بینی من در سکوت و زیبایی خانه ام اندیشیده می شود. در خانه ام می توانم جهان بینی شگرف زهتابی و نطقی و معجز و بولود قره چورلو را لمس کنم. و مگر نه اینکه زبان، خانه ماست؟ و مگر نه اینکه زبان، ذات انسانی ما را می سازد؟ به قول لرا بورودیتسکی، "زبان نه تنها بازتاب و بیان کننده افکار ماست، بلکه کاملا به افکاری که می خواهیم بیان کنیم شکل می دهد. ساختارهای موجود در زبان، به شدت بر نحوه شکل گیری واقعیت در نگاه ما تاثیر می گذارد و در واقع انسان را باهوش تر و پیچیده تر می کند. با این وجود، زبان یک موهبت منحصر به فرد برای انسان است. وقتی به مطالعه زبان می پردازیم درواقع داریم از مسائلی پرده بر می داریم که ذات انسانی ما را می سازند؛ و با این حساب، کار ما نگاهی زیر چشمی است به انسان بودن خودمان. وقتی می بینیم زبانها و متکلمان شان چقدر با هم فرق دارند، شاید بتوانیم تفاوتها میان انسانهای مختلف را هم درک کنیم. یک روزی در آینده، وقتی کسی از ما پرسید چرا فلان فکر به سرمان افتاده و چرا بپیمان نظر را ارائه داده ایم، شاید جواب دهیم: "چون به فلان زبان حرف می زنم!" چون زبان مادری من این است.

در غربت از هر مهاجری که در باره وطنش پرسوی صورتش می شکفتد. فرق می کند از کجا آمده باشد. همه آرزوی دیدار زادگاه و وطن دارند. بدش که دقیق تر به موضوع می اندیشی در می یابی که آنها در حقیقت آرزوی زیست در خانه زبان خود را دارند. زبانی که بنا به گفته بورودیتسکی جهان بینی آنها را شکل داده است. پر بیراه نیست اگر بگوییم که آدمی را زبانش می آفریند. وطن و خاک و جغرافیای زبان، خاستگاه جهان بینی آدمی می باشد. کثرت حضور بیابان و شتر در اشعار عربی و کوهستان و مارال در اشعار ترکی، تصویر گوناگونی جغرافیای زبانی است. زبان من پر است از کوهستان و مارال و سیل و خروش و زیبایی افق های باز. زبان مادری من باز است. بسته نیست. پر است از مفاهیم و مبانی منبسط انسانی و اجتماعی و فلسفی. مگر دیوانه ام که از سمت افق هایی چنین گسترده و باز به اسارت مبانی بسته و تاریک بیفتم؟ تصاویر خانه و سرزمین زبان من فراتر از

تصور محبوس و تاراست. تصاویری که نشان دهنده چگونگی مسیرهای رشد فکری انسان ها به وسیله زبان است. تصاویری که بر خلاف نگرش نژادپرستان، تنوع و زیبایی های فرهنگ ها و تمدن ها را نشان می دهند. در همه جای جهان و بخصوص در کشورهای چند زبانی و چند ملیتی، حضور زبان های مختلف منبع تولید محصولات فرهنگی است و سانسور و حذف و مبارزه با زبان یک ملت حماقت محض می باشد. سیاست های نژادپرستانه حاکمان سیاسی در کشورهای چند زبانی و چند ملیتی جز افزودن سیاهی به کارنامه هایشان حاصل دیگری نخواهد داشت. نمی توان منبع جهان بینی افراد و سرچشمه زایش فرهنگ را با سیاست های نژاد پرستانه کور کرد. زبان زایندهگی است، مثل زنانگی، مثل مادر. اگر همه می گویند "زبان مادری"، علتش در زایندهگی و قدرت آفرینش آن نهان است. می زاید، تربیت می کند، پا به پای خود می کشاندت به پارک و اجتماع و جهان و کشورهای دیگر. می گرداندت در میان زبانها و فرهنگ های دیگر.

زبان مادری یا مادرانگی زبان؟ کدام یک؟ هر دو پیچیده اند بر هم. وقتی می خواهیم شعر و رمانم را سر و سامان دهم زبانم مادرانگی کرده و آستین بالا می زند. وقتی خسته می شوم از دست جهان و جان و جانان، از جنگ و جنون آدمیزاد غرب و شرق، مادرانه های زبانم می خواباندم لایبای شعر و داستان و آواز. گاهی فکر می کنم که زبان با زنانگی خویش تسلیمان می کند. به هزاران طریق (با شعر و داستان و فیلم و ...) ناز و عشوه و ادا در می آورد تا دلان را براباید و آنگاه که تسلیمش می شویم در حقیقت در می یابیم که چه پربرویی را داشتیم و قدرش نمی دانستیم. و آنگاه در می یابیم که بخشندگی زبان از زنانگی اش نیز زیباتر است. و آنگاه در می یابیم این اوست که تسلیمان شده است تا از کلمات و ما، فاتحان سرزمین های کلام و بیان بسازد. شاید "نسبیت زبانی" بنجامین ورف و ادوارد ساپیر در روانشناسی را قابل انتقاد دانسته و سخن "پیاژه" که زبان عامل به وجود آورنده تفکر نیست را قبول داشته باشیم اما این مقبولیت در جغرافیای زبان هایی که مورد هجمه و ستم قرار می گیرند هرگز یافت نخواهد شد. در جغرافیایی که روان پریشی و ستیز با زبان و فرهنگ دیگر ملت ها دغدغه اصلی است، نقاشی جهان با رنگ های زبان مادری زیباترین شکل حضور و هویت می باشد. کار زبان تهاجم و دفاع نیست. کار زبان آفریدن است.

■ محمدرضا لوابی

آنادیلینده تحصیل آلماق هر اوشاغین دوغال حاققی دیر!

اوشاق لارین یاشامینین ایلك گونلریندن اؤیره یه چالیشان دیل، عؤمور بویو اونلارین حیاتی نین آیریلماز بیر بؤلومو اولموشدور. دیل اوشاقلار لا آنالارین، آنالارین و چوره نین آراسیندان بیر اؤملی باغ اولموشدور. دیل اینسانین ایلك گونلرین، یاشامین سون آنلارینا قدر اونون حیسیسیاتین، ستونینین، هیجانین و بیلمی نین سونولماسینا چوخ جیددی بیر واسیطه اولموشدور. آنا دیلی اوشاغین حیاتیندا بو دانلماز رولونا باخمییاراق، گتری قالمیش اؤلكه لرده استبداد و سؤمورگه چی دولت لرین طرفیندن چوخ آغیر باسقییا معروض قالمیشدیرلار. او اؤلكه لرده حاکیم میللتین دیلی، محکوم میللت لرین دیلرینین یئرینه قویولموش و بو واسیطه ایله غیرحاکم دیلر آیریسچگی لیه، تحریفه و حتی او دیلرین اینکار اولماسینا سبب اولموشدور.

پهلوی لر سلاله سی سون ۹۰ ایلده اینانلیماز بیر فورمادا، غیرفارس دیلرلی او جمله دن «تورک» دیلینی شیدتلی بیر واسیطه ایله باسقی و آیری سنجگی لیه معروض قویمدشدور. میلیونلارچا اوشاق آذربایجان دا و ایرانین باشقا بؤلگه لرینده اؤز آنا دیلینده تحصیل آلماق حاققینیدن محروم قالمیشدیلا. ایران دولتی نین گنچمیش تحصیل ناظیری حمید رضا بئی حاجی بابایی دئیر کی ایرانین تامام مکتب لریندن اولان اؤرنجی لرین یوزده ۷۰ی غیرفارس اوشاقلاردان تشکیل اولونور. بو او دئمکدیر کی ایران دا یاشایان اوشاقلارین ۷۰٪ آنا دیلینده تحصیل

آلابیلرلر و بو اؤلكه ده مدنیت (فرهنگ) بودجه سی نین ۱۰۰٪ یالینز اؤلكه ده یاشایان اوشاقلارین ۳۰٪ دیلرینین اینکیشافینا صرف اولونور. بو آچی دان، هر ایل فورالین ۲۱-ین آنا دیلینین آغیرلاماسی، «دونیا آنا دیلی گونو» آلداندرماسی، بیر طرفدن «آنا دیل لرینین اؤتمی» و بیر باشقا طرفدن «سؤمورگه چی دولت لرین باسقی سیاستینه معروض قالان دیلرله ده پر وئرمه دن» قاینالانیر. فورالین ۲۱ی، دونیا آنا دیلی گونو آذربایجان دا و ایرانین هر بیر بوجاقیندا یاشایان تورک اوشاقلارینا دا اونلارین دیلرینین اؤتم سه مه و آغیرلاماسی جیددی بیر اؤتم داشییر. بوگون، آذربایجان دا و ایرانین هر بؤلگه سینده، غیرفارس اوشاقلارین، آنا دیلینده تحصیل آلماق حاققی یوخ، بلکه «دونیا آنا دیلی گونون» آغیرلاماق و سمینار گنچیرمک بیر سیرا ندنلره گؤره اوغون کلیمیر.

- سعید صنعتی
- حسن خیری
- سعید محمدی

پیام دبیر کل سازمان ملل (سال ۲۰۱۵)

تلاش بیشتر ادامه دهیم. اگر پشت کسانی را که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی استعمار شده اند خالی کنیم، نمیتوانیم بسادگی به پیشرفت و توسعه برای همه نائل شویم. در این سال پراهمیت و سرنوشت ساز برای توسعه و پیشرفت جهانی، به عنوان کشورهای عضو برای مهارت یافتن و دستیابی به برنامه کار پست سال ۲۰۱۵ و مجموعه پایدار جدیدی از اهداف توسعه و پیشرفت تلاش کنید. بیایید حداکثر کوششمان را برای ریشه کن کردن استثمار انسان انجام دهیم. بیایید تلاش کنیم برای ساختن دنیای عدالت اجتماعی، جایی که تمام انسانها میتوانند زندگی و کار کنند در آزادی، منزلت و برابری. ■ بانکی-مون

روز جهانی عدالت اجتماعی در برهه‌ای محوری و مهم برای مردم و سیاره‌مان آمده است. سراسر جهان مملو است از ندای برخاسته برای تامین زندگی شایسته و با منزلت برای همه، همراه با برابری حقوق و احترام به صدای مختلف مردم جهان. در هسته و درون این حرکت نیز، نیاز به عدالت اجتماعی قرار گرفته است. تمرکز و دقت جلسه یادآوری و گرامیداشت امسال بر مصیبت و معضل قاچاق انسان و گرفتاری نزدیک به ۲۱ میلیون زن، مرد و کودک در انواع گوناگون برده داری مدرن است. اسباب و ادوات جدید مانند موافقت نامه و توصیه نامه سازمان جهانی کار در مورد کار اجباری و قاچاق انسان کمک می‌کنند به تقویت تلاش جهانی برای مجازات مرتکبان و پایان بی‌کیفیری آنان. ما باید به

در کلاس) و به اشتراک گذاری زبان در کلاس (۲) (برای مثال روزانه یکی از دانش آموزان یک کلمه معنی دار از زبان خانه به همراه می‌آورد و یاد می‌دهد سپس به‌همراه معلم در مورد کلمه به بحث می‌پردازند).

منع زبان یک کودک در مدرسه، منع آن کودک از مدرسه است.

هنگامیکه پیام ضمنی یا صریح به کودکان در مدرسه با مضمون «زبان و فرهنگ خود را در درج مدرسه ترک کنید» ابلاغ می‌گردد، کودکان نیز بخش اصلی هویت خویش را در درج مدرسه جای می‌گذارند. هنگامیکه این منع و پس زدن را احساس می‌کنند احتمال بسیار کمی وجود دارد در کلاس درس با اعتماد به نفس و فعالانه شرکت کنند. پذیرش منفعلانه تنوع زبانی و فرهنگی کودکان در مدرسه برای آموزگاران کافی نیست. آنها باید فعال باشند و جهت تصدیق هویت زبانی کودکان از طریق نصب پوستر علاوه بر زبان غالب مدرسه در زبانهای مختلف مدرسه، ابتکار عمل به خرج داده و آنها را تشویق به نوشتن در زبان مادری خود کنند (مثال: نوشتن کتاب‌های دوزبانه توسط دانش آموزان) و بطور کلی شرایطی را ایجاد کنند که در آن تجربه زبانی و فرهنگی تمام کودکان، فعالانه پذیرفته شده و معتبر باشد.

شکلگیری یک هویت پویا برای آینده.

هنگامیکه مربیان یک مدرسه سیاست‌های زبانی را توسعه بخشیده و برنامه درسی و آموزشی خود را طوری سازماندهی کنند که سرمایه فرهنگی و زبانی کودکان و جوامع در تمام تعاملات مدرسه مورد تأییدشان قرار گیرد، آنگاه نگرش منفی و جهالت در مورد تنوع موجود در جامعه بزرگتر را رد کرده‌اند. در چالش روابط اجباری قدرت، مدرسه می‌بایستی در نقش آئینه‌ای عمل کرده و به آنها نشان دهد که چه کسی هستند و در جامعه می‌توانند به چه کسانی تبدیل شوند. کودکان چند زبانه سهم زیادی را در جامعه خود و جامعه جهانی دارند، اگر تنها ما به عنوان مربیان هستیم به آنچه که به صحیح بودنش باور داریم، عمل کنیم:

■ تجربه فرهنگی و زبانی کودکان در خانه پایه و اساس یادگیری آینده آنهاست و باید به جای تضعیف آن پایه و اساس، آن را ساخت. هر کودک حق دارد استعداد هایش به رسمیت شناخته شود و در مدرسه تشویق گردد.

هنگامیکه دیدمان نسبت به تنوع زبانی و فرهنگی به عنوان «مشکلی که باید حل شود» را متوقف کرده و اینگونه به مسئله با دیدی باز نگاه نکنیم که منابع زبانی و فرهنگی و فکری را از خانه‌های خود به مدارس و جوامع ببریم، در کوتاه‌مدت سرمایه فرهنگی، زبانی و فکری جوامع ما به طرز چشمگیری افزایش خواهد یافت.

ندارند و کفایت برچسبی مناسب ویا «ساختارهای سطحی» برای مهارتهای فکری که قبلاً آموخته‌اند، بیابند. بطور مشابه در مراحل پیشرفته‌تر، انتقال زبانی در سواد و مهارت‌های علمی مانند فهم چگونگی تمایز ایده اصلی از جزئیات مربوطه عبارات نوشتاری یا داستان، شناسایی علت و معلول، تشخیص حقیقت از نظریه، ترسیم ترتیبی از اتفاقات در یک داستان و یا نقل تاریخی، وجود دارد.

زبان‌های مادری کودکان در اوایل سال تحصیلی مدارس بسیار شکننده هستند و به راحتی از بین می‌روند.

بسیاری از مردم هنگام دیدن ارتقاء سریع مهارت کودکان دوزبانه در مکالمه به زبان غالب، در اوایل سال تحصیلی مدرسه متعجب می‌شوند (اگرچه یادگیری مهارت‌های زبانی آکادمیک برای متکلمان زبان مادری مدت زادی طول می‌کشد). با این حال، آموزگاران اغلب از چگونگی از دست دادن زبان مادری در کودکان حتی در چهارچوب خانه آگاهی بسیار کمی دارند. وسعت و سرعت از دست دادن زبان با توجه به غلظت خانواده‌های مربوط به یک گروه زبانی خاص در مدرسه و محله متفاوت خواهد بود. در جایی که زبان مادری در جامعه خارج از مدرسه بطور گسترده استفاده می‌شود از دست دادن زبان مادری در میان کودکان کمتر خواهد بود. با این حال، در جایی که زبان جوامع با بی‌دقتی مواجه شده و یا در همسایگی به اقلیت کم ارزش تبدیل شده‌اند، کودکان توانایی خود را برای برقراری ارتباط با زبان مادری خودشان را در طی دو یا سه سال بعد از شروع مدرسه می‌توانند از دست بدهند. احتمال دارد که بتوانند توانایی شنیداری (درک) خود را حفظ کنند اما آنها از زبان غالب برای پاسخ دادن به همسالان، خواهر، برادر، پدر و مادر خود استفاده خواهند کرد. با گذشت زمان کودک تبدیل به نوجوان می‌شود. شکاف زبانی بین والدین و فرزندان، شکاف عاطفی بوجود می‌آورد. دانش آموزان اغلب با نتایج قابل پیش‌بینی، از هر دو فرهنگ خانه و مدرسه بیگانه می‌شوند.

برای کاهش میزان از دست دادن زبان، پدر و مادر می‌بایستی برای زبان خانه سیاستی خوش‌بینانه و محکم ایجاد کرده و فرصت‌های مناسبی برای استفاده از زبان مادری (مثال خواندن و نوشتن) و مفاهیمی که بتوانان از آن استفاده کرد (مثال روز مراقبت از زبان مادری، گروه‌های بازی، بازدید از کشورهای منطقه و غیره)، برای کودکان فراهم آورند.

معلمان نیز از طریق برقراری ارتباط و پیام‌های مثبت و قوی درباره ارزش‌های دانستن زبان‌های بیشتر و ذکر این واقعیت که چندزبانگی دستاورد زبانی و فکری مهمی است، می‌توانند جهت حفظ و رشد زبان مادری کمک کنند. به عنوان مثال می‌توانند آغازگر پروژه‌های کلاس با محوریت رشد آگاهی زبانی کودکان (۱) (به عنوان مثال بررسی و جشن گرفتن چند زبانیکی دانش آموزان

پیام خانم ایرینا بوکووا مدیر کل یونسکو به مناسبت روز جهانی زبان مادری (فوریه ۲۰۱۵)

خانم ایرینا بوکووا طی پیامی به مناسبت ۲۱ فوریه روز جهانی زبان مادری امسال را نقطه عطفی برای جهان برشمرد.

متن پیام که توسط سایت هراز منتشر گردیده بدین شرح است:

سال ۲۰۱۵ پانزدهمین سال از زمان نام گذاری روز جهانی زبان مادری است. امسال در واقع نقطه عطفی برای جامعه بین المللی است از جهت فرارسیدن زمان تعیین شده برای ارائه برنامه جدید توسعه پایدار از سوی کشورها در راستای برنامه ریزی برای اهداف توسعه هزاره پیش روست. تمرکز اصلی برنامه و الگوی ارائه شده در سال ۲۰۱۵ باید بر روی اولویت دهی بر بهبود کیفیت آموزشی برای همگان باشد این برنامه شامل فراهم آوردن امکان دسترسی، تضمین کیفیت، دربرگیری و همچنین تبلیغ تحصیل برای شهروندی جهانی و توسعه پایدار است. تحصیل به زبان مادری بخشی اجتناب ناپذیر و ضروری برای رسیدن به این هدف می باشد به گونه ای که امکان خواندن، نوشتن و تحصیل ریاضی در آن در نظر گرفته شود. نیل به اهداف فوق نیازمند تمرکز دقیق بر روی آموزش نحوه تدریس، بازیابی برنامه ریزی های آکادمیک، و فراهم آوردن محیط مناسب یادگیری است. یونسکو تلاش دارد اهداف یاد شده را در سطحی جهانی بگستراند. از آن جمله در امریکای لاتین، با اختصاص بودجه مربوط به بخش کودکان، در حال تبلیغ و تشویق برای تحصیلات فراگیر از طریق روشهای دو زبانی و چند فرهنگی است تا بدین وسیله بتواند هر دو طیف فرهنگ بومی و غیر بومی را دربرگیرد. بر همین اساس دفتر منطقه ای در آسیا، منطقه اقیانوس آرام واقع در بانکوک در تایلند در حال انجام فعالیت هایی است تا موضوع اهمیت تحصیلات چند زبانی بر اساس زبان مادری را بسط دهد. مسئله چند زبانی و احترام به موضوع تنوع زبانی و فرهنگی در جوامعی که به سرعت در حال تغییر هستند اهمیت ویژه ای دارد. از سال ۲۰۰۰، پیشرفت های چشمگیری برای رسیدن به اهداف تحصیلی برای همگان به دست آمده است. امروز برای اتمام فعالیتهای نیمه تمام و از میان برداشتن موانع ما باید نگاه رو به جلو داشته باشیم. روز جهانی زبان مادری در واقع لحظه ای است برای همه ما برای پذیرش اهمیت تحصیل به زبان مادری، کمک به پیشرفت کیفیت یادگیری و در نهایت رسیدن به اهدافی که تا کنون به آنها نرسیده ایم. همه دختران و پسران، همه زنان و مردان باید ابزار لازم برای زندگی در جامعه خود را داشته باشند. این درواقع اساس حقوق بشر و از لازمه های توسعه پایدار است.

■ ایرینا بوکووا

گذاشته و منابع اقتصادی، زبانی و فرهنگی ملل را به حد اعلی برساند. اتلاف منابع زبانی کشور از طریق دلسرد کردن کودکان از پرورش زبان مادری آنها از نقطه نظر نفع شخصی، کاملاً ناپسندانه بوده و هم چنین بیانگر نقض حقوق کودک است. (برای بررسی جامع سیاست های بین المللی و شیوه های مربوط به حقوق بشر زبانی به Skutnabb-Kangas ۲۰۰۰ مراجعه شود)

مدارس چگونه می توانند آموزشی مناسب برای کودکان چندزبانه و چندفرهنگی ارائه دهند؟ گام اول، یادگیری آن چیزی است که پژوهش در مورد نقش زبان و خصوصاً زبان مادری کودکان در رشد آموزشی آنها بیان می کند.

در مورد رشد زبان مادری چه می دانیم؟

دوزبانگی تاثیر مثبتی بر رشد آموزشی و زبانی کودکان دارد. همچنین هنگامیکه کودکان در تمام سال های پایه ابتدایی مدرسه به رشد توانایی هایشان در دو یا چند زبان ادامه می دهند، درک عمیق تری نسبت به زبان و کاربرد موثر آن به دست می آورند.

آنها عملکرد بیشتری در پردازش زبان به خصوص هنگام رشد علمی در هر دو زبان خواهند داشت و قادر به مقایسه و مقابله با روش هایی هستند که در آن هر دو زبان، واقعیت را سازماندهی می کند. بیش از ۱۵۰ مطالعه صورت گرفته در طول ۲۵ سال گذشته به

شدت از آنچه فیلسوف آلمانی «گوٹ» می گفت حمایت می کند: کسی که فقط یک زبان می داند، در واقع هیچ چیز از آن زبان نمی داند. تحقیقات نشان می دهد که کودکان دوزبانه ممکن است در تفکر خود در نتیجه پردازش اطلاعات از طریق دو زبان، انعطاف پذیری بیشتری داشته باشند. جزئیات بیشتر بر روی یافته های تحقیقاتی خلاصه زیر را می توان در Baker (۲۰۰۰)، Cummins (۲۰۰۰) و Skutnabb-Kangas (۲۰۰۰).

سطح رشد زبان مادری کودکان پشوانه ای قوی برای پیشرفت زبان دوم آنهاست.

کودگانی که با پایه ای قوی در زبان مادری وارد مدرسه می شوند، توانایی های سوادآموزی را در زبان مدرسه پرورش می دهند. هنگامی که والدین قادر به گذران وقت با کودکان و بحث با آنها و قصه گوئی به آنها به روشی باشند که لغات و مفاهیم زبان مادری آنها را پرورش دهد، کودکان برای یادگیری زبان مادری با آمادگی بیشتری حضور می یابند و از نظر تحصیلی موفق تر خواهند بود.

دانش و مهارت کودکان در تمامی زبان ها، از زبان مادری آموخته شده در خانه تا زبان مدرسه، منتقل می شود. کودکان دو زبان از نظر رشد مفاهیم و توانایی های فکری، به یکدیگر وابسته هستند. انتقال در میان زبان ها می تواند دوطرفه باشد: هنگامی که زبان مادری در مدرسه ترویج می یابد (برای مثال در یک برنامه آموزشی دوزبانه)، مفاهیم، زبان و توانایی های سوادآموزی که کودکان در

زبان غالب یاد می گیرند، می تواند به زبان مادری انتقال یابد. به طور خلاصه، زمانی که محیط آموزشی امکان دسترسی کودکان به هر دو زبان را فراهم کند، این زبان ها باعث رشد یکدیگر می شوند.

ترویج زبان مادری نه تنها به رشد زبان مادری کودکان بلکه توانایی های کودکان در زبان غالب مدرسه نیز کمک می کند. این یافته ها با توجه به یافته های قبلی تعجب آور نیستند که (۱) دوزبانگی مزایای زبانی به کودکان می بخشد (۲) توانایی های موجود در دو زبان بطور قابل توجه و معنی داری به همدیگر وابسته یا از هم جدا هستند. زمانی که مدرسه در شرایطی مناسب

به طور موثر زبان مادری را آموزش داده و در شرایط مناسب، دانش را در آن زبان توسعه می بخشد، کودکان دوزبانه در مدرسه رشد علمی بهتری از خود نشان می دهند. در مقابل وقتی که کودکان به طرد زبان مادریشان تشویق شوند و متعاقباً رشد آن متوقف شود، بنیان شخصی و مفهومی آنها برای یادگیری مخدوش می شود.

صرف زمان آموزشی از طریق یک زبان اقلیت در مدرسه، بر رشد آکادمیک کودکان در زبان غالب، خللی وارد نمی کند.

عدهای از آموزگاران که به آموزش به زبان مادری یا برنامه های آموزشی دوزبانه بدبین هستند، اینگونه بیان می کنند که نگران هدر رفتن زمان آموزشی زبان غالب در مدرسه هستند. برای مثال در یک برنامه آموزش دوزبانه، که ۵۰ درصد از زمان صرف آموزش در زبانی است کودک در خانه به آن صحبت می کند و ۷۰٪ زمان برای زبان غالب مدرسه صرف می شود، آیا میتوان گفت کودکان در یادگیری زبان غالب مدرسه با مشکل مواجه می شوند؟ یکی از مهمترین یافته های تحقیقات آموزشی که در بسیاری از کشور های جهان انجام شده این است که اجرای خوب برنامه آموزشی دوزبانه در آموزش علمی و دانش موضوعی در زبان اقلیت، بدون هیچ تاثیر منفی بر پیشرفت کودکانی که به زبان غالب آموزش میبینند می تواند ارتقا یابد. در قلب اروپا، در بلژیک که برنامه ارتقاء مهارت های سواد و تکلم کودکان در ۳ زبان (زبان مادری، هلندی و فرانسوی) در مدرسه ابتدایی پرورش می یابد، اغلب مزایای آموزشی دو و سه زبانه را به وضوح نشان می دهد.

میتوان از خلاصه تحقیق فوق به چگونگی این اتفاق چگونه پی برد. هنگامیکه کودکان زبان اقلیت را می آموزند (مثال زبان خانه)، آنها تنها این زبان را در معنای محدود یاد می گیرند، بلکه مفاهیم و مهارتهای فکری را که به طور یکسان مربوط به توانایی عمل در زبان غالب نیز هستند، یاد می گیرند. دانش آموزان در زبان مادری درک می کنند که چگونه به زمان اشاره کنند و مفهوم زمان را درک می کنند. به منظور اشاره به زمان در زبان دوم (مثال زبان غالب) نیازی به یادگیری دوباره مفهوم زمان (در زبان دوم)

زبان مادری کودکان دوزبانه: چرا برای آموزش مهم است؟

■ جیم کامینز

دانشگاه تورنتو

لینکومون - خانه زبان. اتاق مطالعه. سپتامبر ۲۰۰۹

■ ترجمه: سارا عباس‌پور - وحید نریمان ۱۳۹۴/۱۲/۱

یکی از جنبه‌های جهانی شدن که پیامدهای قابل توجهی برای مریبان دارد، افزایش حرکت مردم از کشوری به کشور دیگر است. تحرک جمعیت از عوامل متعددی ناشی می‌شود: میل به شرایط بهتر اقتصادی، نیاز به نیروی کار در بسیاری از کشورها که زاد و ولد پایینی را تجربه می‌کنند، جریان مداوم پناهندگی ناشی از کشمکش بین گروه‌ها، ظلم یک گروه نسبت به دیگری، و یا بلایای زیست محیطی. تلفیق اقتصادی در اتحادیه اروپا نیز حرکت آزاد کارگران و خانواده‌هایشان در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا را تسهیل میکند. این واقعیت که امروزه مسافرت بین کشورها کارآمد و سریع شده، به وضوح تحرک جمعیت را تسهیل می‌کند. نتیجه تحرک جمعیت، تنوع زبانی، فرهنگی، نژادی و مذهبی در مدارس است. به منظور شفاف سازی، در شهر تورنتوی کانادا، ۵۸ درصد دانش آموزان مهدکودک‌ها متعلق به خانواده‌هایی هستند که انگلیسی استاندارد برای آنها، زبان ارتباطی معمول نیست. مدارس اروپا و آمریکای شمالی برای سال‌های متمادی این تنوع را تجربه کرده‌اند و سیاست‌ها و شیوه‌های آموزشی بین کشورها و حتی درون کشورها، تفاوت گسترده‌ای با یکدیگر دارند. در برخی کشورها، گروه‌های نئوفاشیستی، سیاست‌های راسیستی آشکاری را در رابطه با مهاجرت و جوامع مختلف فرهنگی، ترویج می‌دهند. احزاب و گروه‌های سیاسی دیگر، تا حدودی جهت گیری‌های روشن تری اتخاذ کرده و راه‌هایی برای «حل مشکل» جوامع مختلف و تلفیق آن‌ها در مدارس و جامعه جست و جو می‌کنند. با این حال، آن‌ها حضور جوامع گوناگون را به عنوان یک «مشکل» تعریف می‌کنند و پیامدهای مثبت کمتری برای جوامع میزبان می‌بینند. آن‌ها نگران این هستند که تنوع مذهبی، نژادی، فرهنگی و زبانی، هویت جامعه میزبان را تهدید کند، به همین دلیل، سیاست‌های آموزشی را که باعث رفع «مشکل» می‌شود، ترویج می‌دهند. در حالی که گروه‌های نئوفاشیستی مدافع بیرون راندن مهاجران

یا حداقل محروم سازی از جریان اصلی جامعه هستند (برای مثال در مدارس و مناطق مسکونی که تا حد زیادی تفکیک شده‌اند)، بیشتر گروه‌های لیبرال مدافع جذب به جریان اصلی جامعه‌اند، با این حال، «آسمیلاسیون» از جهات بسیاری شبیه «محروم سازی» است، تا جایی که هر دو گرایش، برای رفع «مشکل» طراحی شده‌اند. تحت هر دو سیاست، گروه‌های متنوع فرهنگی، دیگر قابل مشاهده یا شنیدن نخواهند بود. سیاست‌های آسمیلاسیون در آموزش، دانش آموزان را در جهت حفظ زبانشان دلسرد می‌کند. هرگاه دانش آموزان خواهان حفظ زبان و فرهنگ خود باشند، این طور به نظر خواهد رسید که توانایی کمی در تشخیص و فهم جریان اصلی فرهنگ و یادگیری جریان اصلی زبان جامعه دارند. گرچه ممکن است دانش آموزان به خاطر صحبت به زبان مادری در مدرسه، تنبیه فیزیکی نشوند، آنچه به آنها دیکته می‌شود این است که اگر می‌خواهند از طرف جامعه و معلم‌ان مور پذیرش قرار گیرند، باید هرگونه وفاداری به زبان و فرهنگ مادری را انکار کنند.

این گرایش به «حل مشکل» برای تنوع در آموزش، هنوز در بیشتر کشورهای آمریکا و اروپا غالب است که متأسفانه می‌تواند پیامدهای فاجعه‌آلودی برای کودکان و خانواده‌هایشان داشته باشد. این مسئله، حق کودکان را برای آموزش مناسب نقض نموده و رابطه بین کودکان و والدینشان را تضعیف می‌کند. هر مربی با اعتباری موافق این مسئله خواهد بود که مدارس باید بر پایه تجربه و دانشی که کودکان به کلاس می‌آورند، ساخته شوند و آموزش‌ها نیز باید توانایی‌ها و استعداد‌های کودکان را ارتقاء دهند. وقتی ما زبان کودکان را نابود کرده و رابطه آنها را با والدین قطع کنیم، در تناقض با جوهره آموزش خواهیم بود، خواه این کار سهواً انجام شود یا به صورت عمدی.

نابودی زبان و فرهنگ در مدارس همچنین تأثیر متقابل شدیدتری برای جامعه میزبان خواهد داشت. در عصر جهانی شدن، جامعه‌ای که به منابع چندزبانی و چندفرهنگی دسترسی داشته باشد توانایی ایشای نقش بهتری در زمینه اقتصادی و اجتماعی در صحنه جهانی خواهد داشت. در عصری که ارتباط متقابل فرهنگی در سیر تاریخ بشری جاری باشد، هویت تمام جوامع متحول می‌گردد. چالش پیش روی مریبان و سیاست‌گذاران، شکل دادن به تکامل هویت ملی به روشی است که به حقوق شهروندان (اعم از کودکان مدرسه) احترام

مروری بر اعلامیه جهانی حقوق زبانی

موسسات و تشکیلات غیردولتی امضاکنندگان «بیانه جهانی حقوق زبانی» حاضر گردهم آمده از ۹ تا ۱۹ ژوئن ۱۹۹۶ در بارسلونا، با دنظرگرفتن «اعلامیه جهانی حقوق بشر» مورخ ۱۹۴۸ که در مقدمه اش اعتقاد خود را به «برابری حقوق پایه ای بشر، کرامت و ارزش افراد انسانی و حقوق برابر مرد و زن» بیان می‌نماید؛ و نیز در ماده دوم خود اعلام می‌کند که همه افراد بدون در نظر گرفتن نژاد، رنگ، جنسیت، زبان، دین، باورهای سیاسی و یا دیگر باورها منشأ ملی و یا اجتماعی مالکیت محل تولد و یا خصوصیات دیگر «دارای همه حقوق و آزادی‌ها می‌باشند»

بادنظر گرفتن اینکه اکثریت زبان‌های در خطر نابودی متعلق به گروه‌های مردمانی می‌باشند که از حق حاکمیتی برخوردار نیستند و اینکه عوامل اصلی که از توسعه این زبانها ممانعت کرده و به روند جایگزینی زبان دیگریه جای آنها شتاب می‌بخشند عبارتند از نبود کمک‌های خودگردان آنها و سیاست دولت‌ها که ساختارهای سیاسی و اداری و زبان خود را بر آنها تحمیل می‌نمایند.

باتوجه به این نکته به منظور تأمین همزیستی صلح آمیز بین جمعیت‌های زبانی می‌بایست اصولی عمومی یافت شوند که تشویق و ارتقا موقعیت و احترام به همه‌ی زبان‌ها و کاربرد اجتماعی آنها در محیط‌های عمومی و خصوصی را تضمین نمایند. بااعتقاد به اینکه اعلامیه جهانی حقوق زبانی به منظور تصحیح عدم توازن‌های زبانی در پرتو تضمین احترام و توسعه کامل همه زبان‌ها و پایه‌گذاری اصولی برای صلح و برابری عادلانه زبانی در سراسر جهان به عنوان عامل کلیدی در حفظ روابط اجتماعی موزون مورد نیاز میباشد. بدین وسیله اعلام میدارد که:

ماده ۲-۱ این اعلامیه اعلام میدارد هرگاه گروه‌ها و جمعیت‌های زبانی گوناگون در سرزمین واحدی مشترک باشند حقوق مندرجه در این اعلامیه می‌بایست بر اساس احترام متقابل و به گونه‌ای اعمال شوند که دمکراسی به حداکثر اندازه ممکنه تضمین شود.

ماده ۱۳-۱ این اعلامیه حقوق زیر را به عنوان حقوق شخصی غیر قابل سلبی که در هر گونه شرایط امکان برخورداری از آنها وجود دارد قبول می‌نماید:

■ حق به رسمیت شناخته شدن شخص به عنوان عضوی از یک جمعیت زبانی

■ حق شخص برای استفاده از زبان خود در مکان‌های خصوصی و عمومی

■ حق شخص برای حفظ و گسترش فرهنگ خود

این بیانیه اعلام میدارد که حقوق جمعی گروه‌های زبانی علاوه بر حقوق فوق‌الذکر که تک‌تک افراد عضو گروه‌ها از آنها برخوردار می‌باشند در تطابق با شرایط تشریح شده شامل موارد زیر می‌باشند:

■ حق گروه‌های زبانی برای آموخته شدن زبان و فرهنگشان

■ حق گروه‌های زبانی برای دستیابی به خدمات فرهنگی

■ حق گروه‌های زبانی در دریافت توجه و اعتناء نهادهای حکومتی در روابط اجتماعی

■ اقتصادی تهیه شده به زبان خود

ماده ۶-۱ این ماده بیان میکند که نمیتوان بر این مبنا که تنها یک زبان - زبان رسمی دولت است و یا به طور سنتی برای مقاصد اداری و یا برخی از فعالیت‌های فرهنگی مشخص در یک سرزمین بکار رفته است آنرا زبان خاص سرزمین بشمار آورد.

ماده ۷-۱ همه زبان‌ها بیان هویتی جمعی و راهی مجزا برای درک و توصیف واقعیت‌اند و بنابراین می‌بایست که از همه شرایط لازم برای گسترش و پیشرفتشان در همه نوع فعالیت و کارکرد برخوردار باشند.

ماده ۹-۱ همه جمعیت‌های زبانی حق دارند که سیستم زبانی خود را بدون مداخلات اجباری و یا القایی تنظیم و استانداردیزه نموده، حفظ، توسعه و ارتقا دهند.

ماده ۱۰-۱ همه زبان‌ها دارای حقوق برابرند. (قابل توجه فرهنگستانی‌های زبان فارسی)

ماده ۱۲-۱ هرکس حق دارد زبان خاص سرزمین (زبان مادری) خود را که در آن زندگی میکند را بیاموزد و به زبان مادری خود تحصیل کند.

ماده ۱۹-۱ زبان رسمی همه مجالس نمایندگی می‌بایست زبان (های) به طور تاریخی رایج در سرزمین‌هایی که نمایندگانش نمایندگی آن را بر عهده دارند، باشد.

ماده ۲۳-۱ آموزش و تحصیل می‌بایست در سرزمینی که عرضه

میشود به حفظ و توسعه زبانی که یک جمعیت زبانی به آن سخن میگوید یاری رساند.

ماده ۲۴- همه جمعیت های زبانی حق دارند درباره گستره حضور زبانشان به عنوان زبان رابط و به عنوان زبان مورد مطالعه در تمام سطوح تحصیلی در سرزمین خود تصمیم بگیرند.

ماده۳۶- همه جمعیت های زبانی حق دارند که به همه منابع مادی وانسانی لازم برای تضمین نمودن درجه مطلوبی از حضور زبان خویش و درجه ی مطلوبی از افاده فرهنگی خودشان در رسانه های ارتباطی در سرزمین خود؛ و از پرسنل ورزیده منابع مالی، ساختمان ها و تجهیزات تکنولوژی های سنتی و مدرن، دسترسی داشته باشند.

ماده۳۸- زبان ها وفرهنگ های همه جمعیت های زبانی در سراسر جهان می بایست در رسانه های ارتباطی از معامله و برخوردی برابر و غیر تبعیض آمیز بهره مند شوند.

این اعلامیه همچنین بیان میدارد :

مقامات دولتی می باید تمام گام های لازم برای تحقق و جاری شدن حقوق مندرجه در این اعلامیه را در محدوده حوزه صلاحیتهای خویش بردارند و به طور مشخص تر برای تشویق نمودن تحقق حقوق زبانی جمعیت هایی که از جنبه مالی در مضیغه می باشند می بایست منابع مالی بین المللی تدارک دیده شوند بنابراین مقامات دولتی می بایست حمایت لازمه برای استانداریزه شدن ترجمه، آموخته شدن و استفاده از زبان های جمعیت های گونا گون تحت اداره خود را فراهم آورد. ومقامات عمومی می بایست در پرتو سیستم قانون گذاری موجود مجازات هایی قابل اجرا برای هر گونه اخلال در حقوق زبانی تشریح شده در این بیانیه برپا دارند.

■ حسین نادری حق

نظر ۳ عضو شورای شهر تبریز درباره زبان مادری

اصل ۱۵ قانون اساسی دولت را مکلف و موظف می‌دارد تا

اقلیت‌های ساکن در قلمرو خود، بتوانند به زبان مادری خود آموزش ببینند. این یک وظیفه برای دولت محسوب می‌شود. جایگاه فرهنگستان زبان فارسی را نمی‌توان در هیچ‌جای این ماده پیدا کرد. فرهنگستان زبان فارسی تنها برای حفظ و توسعه زبان فارسی به‌وجود آمده و نقشی در تصمیم‌گیری برای زبان‌های دیگر ندارد!

زبان مادری از جمله حقوق نسل اول و نسل دوم حقوق‌بشر محسوب می‌شود و یکی از موضوعات اساسی حقوق‌بشر است و در بیشتر اسناد بین‌المللی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به موضوع زبان مادری اشاره شده است. البته موضوع این یادداشت زبان مادری در ایران است. بیشترین تنوع اقلیت ایران، ناظر بر اقلیت‌های زبانی است. اقلیت زبانی در ایران شامل اقلیت زبان ترکی، اقلیت زبان عربی و اقلیت زبان کردی است.

گویش وران زبان ترکی در ایران محدوده جغرافیایی خاصی ندارد و علاوه بر استان‌های ترک‌نشین آذربایجان‌شرقی، آذربایجان‌غربی، اردبیل و زنجان، بعضی مناطق استان‌های دیگر نیز نظیر همدان، قزوین، چهارمحال‌وبختیاری، خراسان‌شمالی، فارس، گیلان و اصفهان به ترکی تکلم می‌کنند بنابراین زبان ترکی در بین اقلیت‌های زبانی

پرداخت به اینکه چرا موضوعی به نام آذربایجان برای ایران بوجد آمده و نقش خود آذربایجان و موضوعات اساسی این منطقه و این سرزمین مقدس در بوجد آمدن این مساله چه بوده، همگی دراین مقال نمی‌گنجد و هر کدام از بحث های تاریخی و فرهنگی آذربایجان موضوعی و مقالی جداگانه می‌طلبد. حقیر در این مقال سعی خواهد کرد تا به مناسبت روز جهانی زبان مادری، ۲ اسفند،

موضوع آذربایجان را از پنجره حقوقی و زبانی بررسی کند:

طرح مساله: آیا آذربایجان جزء لاینفک ایران است یا نه؟

از نظر تاریخی آذربایجان جزء لاینفک ایران بوده و هست که مناطقی از آن با قرارداد های ننکین گلستان و ترکمنچای از این خاک جدا گشته، ما کاری به قسمتهایی جدا شده این خاک نداریم هر چند جدایی تن و جان امکان پذیر نیست.

امروزه که ما در عصر دموکراسی زندگی می‌کنیم دیگر بحث هایی مثل واگذاری و فروختن خاک در ازای کالایی و یا شخصی (کاری که فتحعلی شاه کرد) و تصرف و نگهداری خاکی با دیکتاتوری (کاری که آغا محمد خان قاجار انجام داد) از مد افتاده؛ البته در جهان سوم بعضاً هر دو مورد مذکور دیده می‌شود در گذشته وقتی در هر کجای دنیا صحبت از جدایی و حق تعیین سرنوشت می‌شد در طرف مقابل صحبت از حمام و جوی خون بود ولی امروزه همانطور که در موضوعات اسکاتلند در بریتانیا و کاتالانکا در اسپانیا شاهد بودیم که هر چند به صورت تبلیغاتی، تصمیم گیری را معطوف به نظر و رای عموم مردم نمودند و حق و حقوق انسانی را مقدم بر خاک و مباحثی این چنینی دانستند اما در مورد آذربایجان باید این سوال را از خودمان پرسیم آیا اصلا موضوع جدایی وجود دارد یا نه؟ و اگر وجود دارد چگونه می‌توان با منطق و نه با زور جلوی این کار را گرفت وقتی این موضوع را از صاحب نظران و سیاستمداران بزرگی مثل پوتین می‌پرسند که بزرگترین مساله ایران چیست؟ او بدون تردید می‌گوید ملت ۳۰ میلیونی آذربایجان! حالا ما کاری به جمعیت آذربایجان و ترک زبان ایران نداریم. حرف بر سر این است که از نظر کسانی مثل پوتین، آذربایجان یک مشکل اساسی برای ایران است، ما باید این خیلی ها مخصوصا کسانی که با ذهن بسته و سنتی، هم در خارج و هم در داخل، به مساله آذربایجان نگاه می‌کنند آترا یک مشکل اساسی قلمداد می‌کنند ولی اگر با دیدی وسیعتر و واقع بینانه

آذربایجان جزء لاینفک ایران…

تر به این مساله نگاه کنیم تنها آذربایجان برای ایران مشکل ساز نبوده و نیست بلکه فرصت ساز هم می‌باشد. همانطور که می‌دانیم ایران کشوری چند ملیتی و چند زبانی می‌باشد و این موضوع را اگر بدبینانه نگاه کنیم مشکلات اساسی می‌تواند برای ایران بوجد بیآورد در زمان طاغوت هم همین دید بود که

سیاستهای آسیمیلیسیون را برای این ملتها تحمیل نمود.

موضوع آذربایجان هم، با این دید قابل حل نمی‌باشد. امروزه دیگر همه آگاهند عصر، عصر اطلاعات است؛ ملتها برای خودشان تصمیم می‌گیرند، الگوهای موجود در دنیا را پیگیری می‌کنند. امروزه از هر آذربایجانی بررسی می‌گوید موضوع زبان مادری برای دنیا حل شده است ولی نمی‌دانم چرا ایران برای خود ایجاد مساله کرده؟ همه می‌دانند در دنیا کشورهایی وجود دارند که با چندین زبان رسمی در صلح و آشتی زندگی می‌کنند دیگر روزگار مسخره کردن و اصل و فرع، فقط متعلق به جهان سوم است ایران اگر می‌خواهد متعلق به تمام ایرانیان باشد و بویژه ملیتها و قومیتهای متفاوت از جمله آذربایجان، خود را از جان و دل ایرانی بداند باید حقوق اولیه اش در این مرزها رعایت شود و گرنه هر چند به طور فیزیکی متعلق به این خاک است اما تعلق خاطری به ایران عزیز نخواهد داشت. دنیا وقتی دید بشریت در مواجهه با یک خسران بزرگ در از دست دادن یکی از میراثهای بزرگ خود یعنی زبان مادری است، تصمیم بزرگی گرفت و روزی را به عنوان روز جهانی زبان مادری اختصاص داد.

ما باید بدانیم دوران سیاستهایی نظیر آسیمیلیسیو و یکسان سازی فرهنگی دیگر گذشته حتی اتحادیه های بزرگی مثل اتحادیه اروپا هم چنین حقی برای خود قائل نیست که فرهنگ یک ملتی را حذف و فرهنگهای هر چند برتر را جایگزین آن کند، درست است که مشکلاتی برای اجرایی شدن سیاست چند زبانی و رسمی شدن زبان و فرهنگ ملتها در یک سیستم حکومتی وجود دارد ولی این کاری است که در دنیا انجام شده و ما هم می‌توانیم با امنیتی نشان ندادن موضوع به راه حل منطقی برسیم که نه سیخ بسوزد نه کباب!!!

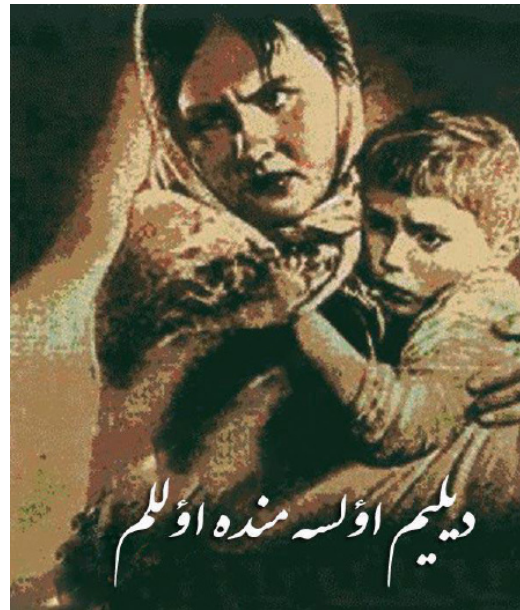
همه می‌گویند آذربایجان سر ایران است ما هم بر این باوریم اما آذربایجان سری است که دهانش بسته شده است و حق سخن گفتن به زبان خود را ندارد!!!

■ آیدین تقی لو

راه حل این نیست. کودک باید در بستر زبان مادری خود رشد عادی خود را بیابد و ریشه‌های هویتی خود را محکم کند. هر گونه همکاری در هنگام ورود به مدرسه‌ای با زبان بیگانه باید با به کار گیری زبان مادری چون ایستانت کودک به کار گرفته شود. بدون آن که آن زبان بیگانه و تحصیل به آن چون زبانی برتر به کودک آموخته شود.

۷- دو زبانی و چند زبانی در مدارس چه تاثیر بر سلامت روانی کودکان دارد؟

در چنین مدرسی کودکان قبل از هر چیزی نه در حرف های بی پشتوانه و تعارف‌های تهی، بلکه در عمل می‌آموزند که آنها هویتی کم ارزش تر از دیگر هویت‌ها ندارند. آنها و والدین و تعلقات ملی شان به همان اندازه با ارزش است که دیگر هویت‌های موجود در آن مدرسه یا آن کشور. کودکان احترام به مردمان دیگر با فرهنگ‌ها یا زبانهای دیگر را می‌آموزند. پایه فروتنی اجتماعی و طبیعتا فردی که ماها با گاندی پیشوای آن بود در چنین فضاهایی گذاشته می‌شود!

کودکان از تمام عوامل اضطراب برانگیز و شکنجه آور که آغاز به تحصیل به زبانی بیگانه مسبب آنست، میرا و مصون می‌مانند. و این امر در شادابی و آرامش روحی آنان اثری بسیار مفید دارد! آنها دموکراسی و تحمل دیگران را از هر اعتقاد فکری مذهبی نیز از همین نمونه مدرسه چند زبانی یاد می‌گیرند. گذشته از آن، همانطور که می‌دانیم در کشورهای چند زبانه کودکان حتی از این موهبت بزرگ برخوردارند که چند زبان را با هم در کنار زبان

مادری خود بیاموزند! نمونه سوئیس و هندوستان و کنیا و کانادا ... از این دست می‌باشند که ما باید از آنها الگو برداری کنی!

۸- سخن آخر؟

در پایان باید بگویم که بحث بسیار جدی زبان مادری که مقوله جهانی و تحت تاثیر و رهبری سازمان های جهانی حامی حقوق بشر و در راس آن سازمان ملل قرار دارد، بسیار عمیق تر از آن است که "فرهنگستان فارسی" در جمهوری اسلامی با سخنان غیر علمی و حتی ضد قانون اساسی خود با فرمان‌های نسنجیده ضد بشری و ضد فرهنگی به انکار و مبارزه با آن بر آید. اینجا موضوع رقابت زبانها یا لچ بازی ملت های غیر فارس نیست که گویا با زبان فارسی مسابقه می دهند و خواهان تساوی حقوق فرهنگی هستند، که البته این زاویه دید به نوبه خود از نظر روانی چندان منفی و نادرست هم نیست.

اما موضوع عمیق تر است و صحبت از حمایت روانی از کودکان دو زبانه در کشور و همزمان حمایت از سیاست حفظ میراث فرهنگی است که دنیای مدرن در چهارچوب سازمان یونسکو کمر به آن بسته است!

درست همین‌جا است که با موضع گیری (یا موضع نگیری) در مورد وضعیت زبانهای غیر فارسی در ایران، جامعه به اصطلاح روشنفکر فارس صداقت خود را در ادعاهای جدی چون دموکراسی و طرفداری از حقوق بشر نشان می دهد و به سنگ محک زده می شود: آیا کسانی که خود را منسوب به روشنفکر و دمکرات در این جامعه فارس می‌دانند حق دارند در مقابل ستم ملی و سرکوب حقوق آنان سکوت کنند؟ این سکوت نشانه چیست؟

قرار گیرد. سرمایه ملی، تنها زبان فارسی نیست، سرمایه ملی، حقوق انسان‌هایی است که در جامعه ایران به‌عنوان یک شهروند زندگی می‌کنند دولت موظف است به حقوق شهروندان خود جامعه عمل بپوشاند. دیگر نیازی به ذکر اصل پانزدهم قانون اساسی نیست ولی ذکر این نکته ضروری است که این اصل از نظر شکلی با مفاد بند ۳ ماده ۴ حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی، زبانی، مذهبی و زبانی مطابقت دارد. به موجب بند فوق دولت‌های عضو موظف شده‌اند تا حد ممکن ترتیباتی را اتخاذ کنند تا اقلیت‌های زبانی، امکان آموزش زبان مادری و بهره‌مندی از آموزش به زبان مادری را داشته باشند. اصل ۱۵ قانون اساسی دولت را مکلف و موظف می‌دارد تا اقلیت‌های ساکن در قلمرو خود، بتوانند به زبان مادری خود آموزش ببینند. این یک وظیفه برای دولت محسوب می‌شود. جایگاه فرهنگستان زبان فارسی را نمی‌توان در هیچ‌جای این ماده پیدا کرد. فرهنگستان زبان فارسی تنها برای حفظ و توسعه زبان فارسی به‌وجود آمده و نقشی در تصمیم‌گیری برای زبان‌های دیگر ندارد!

سیدهای شاطروشوی: به مناسبت روز جهانی زبان مادری (۲۲ اسفند) یک چالش خبری با نام زبان مادری در نظر گرفته و برای آغاز این چالش به سراغ حبیب شیری آذر عضو شورای شهر تبریز رفتم. چالش خبری زبان مادری به این صورت است که از هر فرد دو سوال «نظر شما درباره زبان مادری چیست و چرا در جامعه ما اهمیتی به جایگاه آن داده نمی‌شود؟» مطرح نموده و در پایان از همان فرد می‌خواهیم فردی را به منظور مصاحبه در این مورد به ما معرفی کند.

جواب های حبیب شیری آذر عضو شورای شهر تبریز: مهم ترین عامل ارتباط جامعه انسانی با زبان است و در حقیقت با این وسیله گذشته حال و آینده را برای جامعه ترسیم می‌شود. زبان اصلی ترین عنصر بازنتاب دهنده فرهنگ یک ملت است. در حقیقت زبان همزاد با ملت است. یک ملت اگر زبان خود را کم کند، تاریخ خود و فرهنگش را گم کرده است. یک ملت نمی‌تواند زندگی

کند مگر زبانش را حفظ کند. اگر قومی زنده است حتما زبانش نیز زنده و با اوست. زبان هم نماینده فرهنگ و هویت هر ملت است. در حقیقت تشریح کننده تاریخ، هنر، تمدن و سنن و ارزش ها و باورها؛ زبان است که به وسیله آن به نسل های آینده منتقل می‌گردد. آن زمان که در تمام مملکت ها نگاه ها و دیدگاهها بر مبنای همان نگاه های قرن های ۱۸ و ۱۹ و مدل فرانسوی آن زمان ها باشد، طبیعی است که کثرت زبان ها را در یک کشور، آفت خواهد بود.

یک تعداد که یا مریض هستند و یا مرض دارند اینگونه می‌فهمند که اگر زبان های رایج یک مملکت را قربانی زبان واحد کنند، می‌شود از این طریق تهدیدات را رفع و عامل وحدت برقرار کرد. حتی پا فراتر می‌گذارند و می‌گویند: یک زبان باید باشد.

هم جمهوری اسلامی و هم دین ما با این دید مخالف است که یک زبان بر دیگر زبان‌ها برتری داشته باشد. تفکر اسلامی و انسانی نیز با برتری طلبی قومی مخالف است. آن زمان که قانون اساسی را وضع می‌کردند آن بر پایه های تفکر اسلامی تدوین کردند و ظرفیت‌هایی همچون اصل ۱۵ قانون اساسی در قانون ما لحاظ شد. اسلام، تشیع، قلمرو جغرافیایی و قانون اساسی بهترین عامل وحدت ملی برای تمام ملت‌ها اعم از ترک و عرب و بلوچ و ... بوده و این قانون

■ حبیب شیری آذر

پیروان مختلف ادیان را نیز دور هم جمع می‌کند. بنابراین در کشوری مثل ایران زبان نمی‌تواند عامل وحدت ملی باشد. داشته های فرهنگی و هویتی هر کشور ارزشمند ترین داشته های آن کشور هستند و

انتظار می‌رود مسئولان به آن ارزش و بهاء دهند.

اگر زبان لر و بلوچ و ترک را بگیریم تا به نفع جریان خاص مصادره کنیم، خبری برای مملکت ما نخواهد داشت جز دامن زدن بر اختلافات و برتری طلبی های قومی. به همین سبب اگر بخواهیم در راستای اصول قانون اساسی و تاکیدات امام و مقام معظم رهبری که بر وحدت ملی تاکید دارند حرکت کنیم؛ لازمه آن این است که قدمت تاریخی چند هزار ساله ایران توجه کنیم. در طول تاریخ

آن‌ها که در ایران زندگی کردند فقط یک قوم نبودند. بلکه قوم‌های مختلفی بطور مسالمت‌آمیز در کنار هم زندگی کرده‌اند و دلیل موفقیت زندگی مسالمت‌آمیز آنان در کنار هم برتری طلبی و خود برتر بینی نبوده است .

تکید داریم که یکی از عوامل مهمی که می‌تواند بر اتحاد و انسجام در راستای قانون موثر باشد؛ توجه به زبان مادری اقوام ایرانی است چه اشکال دارد که تمام اقوام صاحب فرهنگستان زبان خود باشند.

■ جعفر مدبر

اقوام بخشی از ایران را تشکیل می‌دهد و نباید کج اندیشان و برتری طلبان به این داشته‌های فرهنگی و تاریخی و هویتی کشور را به راحتی با دستان خود نابود کنند. وقتی دولت وعده فرهنگستان زبان را وعده می‌دهد درک درستی از قانون اساسی رسیده‌اند .

جواب‌های جعفر مدبر عضو شورای شهر تبریز : ترکی آذربایجانی غنی‌ترین، شیوا ترین ، پر معنی و مفهوم ترین زبان است . زبان نمی‌تواند خود را حفظ کند چرا که ارتباطات جهان امروزی مانع ناب ماندن زبان می‌شود. صاحبان فکر و اندیشه

و فرهنگ ما به مرور زمان باید بتوانند واژه‌های جدیدی را بومی سازی کرده و اصطلاحات عامه رایج اضافه کنند و این کار باید به دور از افراط و تفریط شده و کلیاتی استفاده نشود که مردم ندانند که آن کلمه چیست و نباید طوری باشد که در گفتگوهای ما ، بچه‌های ما نتوانند معنی آن را بدانند . چون در آذربایجان «آنا دیلی» مورد غرض ورزی و سو استفاده سیاسی می‌شود؛ بیشترین ضربه را

آن طیف می‌زند که زبان را سیاسی کرده‌اند. ما باید زبان ترکی آذربایجانی‌مان را بصورت منطقی و عاقلانه و با استفاده از ترویج فرهنگ عمومی ؛ عمومیت دهیم.البته با استفاده از فرصت‌هایی که قانون اساسی ایجاد کرده است می‌توان زبان مادری و آنا دیلی مان را توسعه دهیم.

جواب‌های اصغر عابدزاده عضو شورای شهر تبریز: هر انسان که متولد می‌شود تابع آن زبانی است که والدینش و جامعه آن با آن زبان صحبت می‌کنند. آن زبان پرورش آن

زبان در مقابل سایر زبان‌ها پرورش بیشتر می‌شود. علاوه بر این، بعضی زبان‌ها بر اساس اعتقادات دینی و بعضی دیگر بر اساس اعتقادات ملی است که اهمیت می‌یابد. کشور باید یک زبان رسمی داشته باشد. زبان مادری ما که آذری و ترکی است و در دنیا مطرح و به عنوان یک زبان، طبیعتاً قابل احترام است . فرد ترکی

■ اصغر عابدزاده

زبان یقیناً به این مطلب واقف است و اهمیت آن را می‌داند اما به لحاظ اعتقادی چون قرآن به زبان عربی نازل شده و پیامبر اکرم (ص) به عنوان گل سر سبد خلقت ، عربی زبان هستند و آیات و روایات و احادیث ما نیز به زبان عربی است فلذا زبان عربی به عنوان یکی از زبان‌ها در میان مسلمانان حائز اهمیت است. گفته شده یکی از شرایط مفسر و مورخ اسلامی عالم بودن به زبان عربی

در آن منطقه داده شده است.

ملت بر اساس منطق و دوراندیشی به سوی زبانی جذب خواهد شد که برای او مفید و سودآور باشد ! (در زمینه کار و تحصیل و اختیار شغل و کلا آن چه به آن ترقی اجتماعی می‌گوییم).

زبان به گفته پرفسور تووه کانگاس باید قدرت به دست گیرد و به کار گرفته شود و به عامل تعیین کننده در رشد اقتصادی و اجتماعی فرد و جامعه تبدیل گردد، نه عامل تفنن و تجسس فردی. برای مثال بهترین راه احیای زبان ترکی در ایران که مانند دریاچه اورمیه رو به خشکی می‌رود ، تبدیل زبان ترکی آذربایجانی به تحصیل از ابتدایی‌ترین تا عالی‌ترین سطوح تحصیل از یکسو و تبدیل آن به زبان کار اجتماعی و شرط واجب برای استخدام از دیگر سواست. اگر صحبت از “آموزش زبان مادری” (و نه آموزش به زبان مادری) در مدارس باشد، نصیب ما از این شیوه آموزش چه خواهد شد، اگر منظور آموزش فیزیک، شیمی و بیولوژی و... به این زبان نباشد؟!

۶- از دیگر مسائلی که در خانواده‌های غیر فارسی زبان در ایران مشاهده می‌شود عدم تکلم والدین و اطرافیان با کودکان به زبان مادری است. اغلب این خانواده‌ها، پیشرفت تحصیلی کودکان در مدارس را به عنوان دلیل مطرح مینمایند. این گونه رفتار در جامعه مثل ایران که افراد به زبان غیر از زبان مادری تحصیل می‌کنند تا چه میزان علمی است؟ آیا این رفتار تاثیر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی کودکان دارد؟

بنده همانطور که در بالا به تحقیقات پرفسور کنگاس و سوسان ماریننه اپورتی اشاره کردم، هر دو این پژوهشگران ، نه تنها در سرزمین مادری بلکه حتا در مهاجرت نیز که تحصیل به زبان بیگانه رایج در کشور میزبان گریز ناپذیر است و چون بدبختی و فشاری که کودکان مهاجر چون حادثه‌ای نخواستگاری سنگینی آن را اجباراً به دوش می‌کشند ، محرومیت مطلق از زبان مادری را ضربه‌ای بر کودکان و مداخله منفی در رشد عادی کودکان از جهت منتالیته (شناختی) و روانی ارزیابی کرده و آن را نکوهیده‌اند.

از این که بگذریم، واقعیت این است که مادری که با کودک خود، به زبان خود، که به آن خوب مسلط است صحبت می‌کند ، ارتباط خود را با فرزندش و آتوریت و امنیت را که به جهت اعتماد کودک به او ساخته است، چون قویترین پیوند مادر و کودک، با کودک خود دارد. در سنین خردسالی برای کودکان فاجعه‌ای بدتر از اشکاری ناتوانی‌های والدین و نقاط ضعف آنها می‌تواند وجود داشته باشد.

مادری که با زبانی غیر از زبان مادری و زبانی که خود به آن چندان مسلط نیست با کودک خود گفتگو می‌کند و همین مادر(یا پدر) با دیگر اعضاء خانواده مثلاً همسرش به زبان خود صحبت می‌کند در واقع به کودک خود می‌گوید: تو به ما نگاه نکن، این زبان به درد نمی‌خورد. ما به تو زبانی برتر می‌آموزیم! کودکان در

توانایی و قدرت استنتاج بینظیرند . آنها نه به گفتار ما بلکه به کردار ما دقت و اعتماد دارند. و از آن می‌آموزند.

اولین استنتاج منطقی در این حالت بر آن کودک این است که :“ یک چیزی این وسط مسلم است و آن اینکه والدین من در مقامی پست تر از والدین گویندگان این زبانی دارند که این‌ها آن را به زور هم شده به من می‌آموزند. زبانی هم‌که آنها به آن صحبت می‌کنند پست و ناقص است ومنسوبیت به آن نیز در نتیجه پستی و نقص را به همراه دارد!“ در ثانی طبیعتاً مادر یا پدر نیز که اصرار به بیگانه‌سازی کردن کودک خود دارند زبان خارجی را بهتر از زبان مادری نمی‌دانند و تلفظ و اشتباهات او در این زبان روز به روز بر کودک آشکار می‌شود که باعث خنده و تاسف او می‌شود !

این موضوع که طبیعتاً چون نوعی اشاره بر “عجز و ناتوانی” والدین است، اطمینان و اعتماد به پدر و مادر در همان سال‌های نخستین زندگی کم‌کم رنگ می‌بازد. و این درست آن هنگامی رخ می‌دهد که کودک برای ساختن “رابطه” با محیط خارج به وجود والدینی “ قدرتمند و قابل اعتماد “ نیاز دارد.

اعتماد و اطمینان جای خود را به شک و تردید ، بخصوص در مورد صلاحیت تعلیم و تربیتی دیگر جای خود را به فاصله‌های فرهنگی و حس “برتری کودک به والدین “ داده است. جالب است که این خود والدین هستند که این جهنم را برای خود و کودک خود ساخته‌اند. کودکان که به شکل مصنوعی به جای جاده‌ای صاف و هموار در مسیر آموزش زندگی به محلی شخم زده که والدین برایشان کنده گیر کرده‌اند ، گاهی با ترکیب زبان اجنبی و مادری که در کدهای ژنتیکی (چامسکی) نهفته دارند، ترکیبات جالبی از دو دستور زبان می‌سازند!

خنده داترین و در این حال درد آورترین آن صحنه‌ای از دوران نوجوانیم در تبریز بود: روز تابستانی در تبریز مادری ترک با کودک خود در کوچه با توپ کوچکی بازی می‌کرد. مادر با لهجه غلیظ ترکی به فارسی گفت:“ ... چون ببین توپو اینجور بنداز.“ کودک منن و منن کرد بعد گفت : “اخی مامان بندازاآهیرام ” (ترکیبی از فعلی فارسی “انداختن “ که در دستور گرامری زبان ترکی منفی شده است)! بعد هر دو به هم خندیدند ، خنده‌ای که سکوت طولانی را بعد از خود به همراه داشت!

امید این بود که مادر به این کمدی تحصیلی ناگهانه یا دوستی خاله خرسه با کودک خود بعد از این اندیشه پایان دهد، اما کمتر نشانی از دگرگونی بود. برای پایان دادن به این کمدی‌ها کاری اساسی در سطح دولتی لازم است.

من تشویش و نگرانی والدین غیر فارسی را درک می‌کنم که نگران آن روزی هستند که کودک خود را در محیطی بیگانه با فرهنگ و زبان خود ببند و مجبور هستند او را برای این روز آماده کنند . اما

کودک روشهای خاص خود را بکار می برد تا از این وضعیت بیرون آید. این وضعیت به خودی خود برای کودکان فشاری روحی و استرس بر انگیز است . او مجبور به از بر کردن درسی است که باید آن را می‌فهمید و با عشق و علاقه به آن می‌اندیشید و علم را چون چیزی دوست داشتنی درمی‌یافت.

ترک تحصیل و فرار از مدرسه از این رو در مناطقی‌ای که به زبان غیر از زبان مادری کودکان تحصیل می شود بسیار شایع است و این فرار هنگامی اتفاق می افتد که کودک علی رغم به کاری گیری این روش ها ، نمی‌تواند استرس، اضطراب روانهٔ و تحقیر و تمسخر را بیش از آن تحمل کند.

”سوسانه ماریانه امپراطوری“ در جزوه ۱۷۰ صفحه‌ایی که محصول تحقیقات و پژوهش‌های گسترده او در مورد دور زبانیگی در اقلیت های ملی انتییکی در نروژ است، با صراحت تمام می گوید که در کار آموزش زبان نروژی کودکی که به زبان مادری خود تعلیم داده می شود بسیار موفق تر بودند. او که در همین جزوه که ”نروژی ، زبان مادری یا هر دو؟“ نام دارد به اهمیت زبان مادری حتا برای کودکانی که از اختلال آموزش زبان رنج می‌برند نیز نام میرد:

۴ – **یک انسان محروم از تحصیل و تکلم به زبان مادری مشخصا مستعد چه بیماری های روانی می باشد؟**

همانطور که گفته شد اولین ضربه به کودک زمانی آغاز می شود که کودک به زبانی غیر از زبان مادری خویش تحصیل را آغاز می کند .

این شیوه آغاز تحصیل در نزد کودکان در نزد کودک از جنبه هویتی ایجاد اختلال می کند، چه این به معنی گرفتن هویت وی از کودک است. به قول ”سوسانه ماری یانه“ زبان مادری آن وسیله‌ای است که کودک با آن هویت خود را می‌سازد. دو زبانیگی معمولان به دو شکل : ”همزمانی“ و ”پای در پای“ (سوسولتان و سوکسیسیو) صورت می‌گیرد که در حالت اوّل کودک از بدو تولد به دو زبان عادت می‌کند ، مثلا با والدین از دو ملت و زبان مختلف . اما در حالت دوم یا پی در پی کودک تا مقطع زمانی معینی زبانی را فرا می گیرد و در مقطع دیگر (دبستان) شروع به آموزش به زبان دیگر می‌کند . این در حالی است بیشتر مهارت های او، چون کودک، تکمیل نشده و برای ساختن و تکمیل آنها احتیاج به زبان مادری خود دارد که به ناگاه از آن محروم می شود!

این دسته دو زبانه‌ها بیشتر در معرض صدمات روحی و اختلالات دیگر رشدی قرار می گیرند تا کودکان دسته اول که آنها هم دوزبانه هستند. در اینجا است که داشتن زبان مادری گرانقدرترین وسیله کمک به کودک است که از وضعیت ناخوشایند موجود بیرون آید و آسیب کمتری ببیند.

کمبود اعتماد به نفس، خجالتی بودن و تمایل به اضطراب و تشویش از علاقی ست که می تواند مشاهده شود. حتی به صورت نهفته که در دوران دیگری از زندگی می تواند خود را بروز دهد. بی قیدی او به تعلقات هویتی ملی، او را دچار بحران هویتی (identity crisis) می‌سازد که افسردگی ، نفرت از ملیت و زبان مادری خود و حتی دشمنی با فرهنگ و میراث ملی خود (آسیمیلاسیون) از نامایمات روحی-اجتماعی است افراد محروم از زبان مادری اغلب دچار آن می شوند.

۵ – **به لحاظ روانشناختی یادگیری زبان مادری می بایست در چه چهارچوبی قرار گیرد؟ آیا صرف آموزش زبان مادری مدنظراست یا آموزش به زبان مادری؟**

ما باید دو چیز را در دفاع از زبان مادری دوشادوش با سازمان یونسکو که ۲۱ فورال را روز بین‌المللی زبان مادری برای حفظ میراث فرهنگی نام گذاری کرده ، مدّ نظر داشته‌باشیم:

۱، از یکسو اهمیت زبان مادری در رشد و تکامل شخصیتی روانی کودکان و انسانها ،حقوق کودک و انسان در کلّ
۲، از سوی دیگر حفظ میراث فرهنگی که در زبان مادری که ”به مثابه کدهای ژنتیکی“ نهفته در زبانها که فرهنگها در آن بارور شده و می شوند.

زبان ابزار قدرت است و از این رو در عرصه سیاسی نیز همواره از سوی قدرت هایی که با سیاست اعمال زور و دیکتاتوری به حیات خود ادامه می دهند، به شدت مورد استفاده قرار گرفته و می شود. برای احیا و حفظ دینامیسم زبان که بر اساس آمار کنونی روزی ۲۰۰ نوع از آنها در حال از بین رفتن است، عالمان و زبان شناسان معتقد هستند که تنها راه برون رفت بستن زبانها به علایق و منافع اقتصادی سیاسی انسانها و اهالی است. برای بر آورده کردن مورد دوم ”آموزش زبان مادری“ در آموزشگاه‌های شخصی یا دولتی مشکل را حل نمی کند. تا آنجا که آموزش زبان مادری اختیاری و به اوقات فراغت محول می شود امکان رشد، حرکت و نقش دینامیکی خود را در فرد و جامعه از دست می دهد.

از آن گذشته در سرزمین های مادری ملتها ما می توانیم از باز گشایی آموزشگاه زبانهای بیگانه سخن گویمم و آن را امر مثبتی بدانیم، اما کشودن آموزشگاه برای آموزش زبان مادری در سرزمین مادری ملتها، توهین و تحقیر آشکار به آن ملیتها و به آن زبان هاست .

درست مثل آن است که از ملت فارس بخواهند که سیستم آموزشی را مثلا به فرانسه یا انگلیسی تبدیل کنند و آنها از این حق برخوردار باشند که در کنار آن به زبان فارسی در تهران آموزشگاه زبان داشته باشند! به فرض محال اگر چنین امری به وقوع بپیوندد، کیست که از این آموزشگاه‌ها استقبال کند؟ آنجا که زبانی غیر از زبان مادری

است. به لحاظ ملی، زبان فارسی زبان ملی و رسمی ماست و طبیعتا هر مملکت باید یک زبان رسمی داشته باشد و زبان رسمی کشور است و قابل احترام .معتقد نیستم که اصلا بها نمی دهند و معتقدم آن جایگاهی که دارد به آن بها در خور شانی داده نمی شود. احتمالا دست اندرکاران مربوطه آنگونه که باید اهمیت زبان مادری آذری را بدانند، به این نتیجه نرسیده اند و مطلب بعدی شاید انتظاری که آذری زبان ها دارند ان انتظار برآورده

اشاره :
سیمین صبری فعال حقوق زن و حقوق بشر در سال ۱۹۶۴ میلادی در شهر تبریز به دنیا آمد.

تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در شهرهای جلفا و علمدار به پایان

رساند. وی در رشته پزشکی در دانشگاه نریمان نریمان‌فارغ التحصیل شد و در سال ۲۰۰۱ میلادی مدرک پزشکی خود را در دانشکده پزشکی اسلو به تائید رساند و وارد رشته روانپزشکی شده به مدت ۵ سال به عنوان ززیدنت در این رشته در نروژ تحصیل کرد. سیمین صبری اکنون به عنوان متخصص در

در آستانه ۲ اسفند روزچهارمی زبان مادری سیمین صبری در گفتگویی اختصاصی با عنوان جایگاه و نقش زبان مادری، تأثیرات روانی زبان مادری و لزوم آموزش زبان مادری می‌گوید.

۱ – **به طور مشخص منظور از ”زبان مادری“ چیست؟**

تعریف های گوناگونی از زبان مادری شده است. در اولین نگاه نفس وجود کلمه ”مادر“ به طور طبیعی این تصور را به درستی پیش می‌کشد که این زبان زبانی است که انسان از بدو تولد آن را به کار می برد و قاعدتا چون معمولا اولین انسانی که کودکان بعد از تولد با آنها در ارتباط مستقیم هستند مادران هستند، این زبان به عنوان زبانی که مادران برای ارتباط با کودکان آن را به کار گرفته‌اند تعریف می شود.

از طرفی ”دپارمانت هنر“ در نروژ در سند خود در مورد تعریف زبان مادری ، بند ۴.۲.۱ می‌نویسد: ”زبان مادری زبانی است که انسان به آن می‌اندیشد، خواب می‌بیند و غیره “.
”زبان مادری زبانی است که انسان آن را بهتر از زبانهای دیگر برای بیان احساسات درونی خود به کار می‌گیرد و یا زبان مادری زبانی است که فرد با آن هویت می‌گیرد.(۱)

همچنین در همین سند گفته شده:
”زبان مادری زبانی است که انسان بعد از تولد اول آن را می‌آموزد و زبانهای دیگر زبان دوم و سوم هستند که هم طرز یادگیری آنها (اگر کودک از اول هم زمان با زبان مادری با آن آشنا نیست) روش یادگیری بسیار متفاوتی از آموختن زبان مادری را دارد.

نمی شود. شاید اهمیت می دهند اما من به عنوان آذری زبان انتظارم بیش از اینها است. به نظر می رسد آنان که در زبان آذری کار کرده اند و زبان آذری را به خوبی می دانند ؛ حرف هایی برای گفتن داشته باشند. مسئولین محترم می توانند هماهنگی های لازمه را بدست آورند و از آنان نظر بخواهند تا شاید تلفیقی از نظرات مسئولین و مردم بتواند رضایت عامه مردم را فراهم کند که خواسته آذری زبانان عزیز مملکت بزرگ ایران است.

■ حسن خیری

سیمین صبری: عدم آموزش به زبان مادری موجب بحران هویتی، افسردگی و نفرت از ملیت می شود

رشته روانپزشکی در نروژ مشغول

کار است. در طول دوران تحصیل

او با مقالاتی اینترنتی (داخلی بخش

روانی) و سخنرانی هایی در مورد

مهاجرت و اثرات روانی آن بر

کودکان و مادران نظرات مسئولان مرکز بهداشت و سلامتی روانی را به خود جلب کرد. وی از سال ۲۰۰۹ در کمیته A نفری که بعد از روی کار آمدن دولت جدید در این کشور نزد دپارتمانم دادگستری به کار بازرسی سیاست پناهندگی در نروژ دعوت به کار شد و به شکلی فعال با این کمیته همکاری نمود.

این که کودکی که هنوز از کوچکزین امکان شناختن خود و محیط خود عاجز است چگونه روند پیچیده آموزش زبان را در آن سنّ طی می‌کند از شگفتیهایی است که زبان شناسان از جمله نوام چامسکی را به حیرت وا داشته و از این تئوری ”انسان با زبان مادری متولد می شود و عوامل محیطی تنها عامل محرک در به کار انداختن این استعداد بدوی هستند “ را پیش کشیده است.

دکتر پروفسور توه سکوتابپ کانگاس، دارنده دو درجه دکترا از دانشگاه فلاند- هلسینکی (زبان و فلسفه) و دانشگاه روسکیلده دانمارک (جستجوی پیشرفته دکترا) که همچنین مولف بیش از ۱۰۰ کتاب و مقاله در مورد ”زبان و زبان مادری و سیاست و قدرت…“ می‌باشد، زبان مادری را به ”پوست انسان “ تشبیه کرده می‌گوید:

“ زبان مادری مثل پوست ماست و زبان بیگانه چون شلوار چین! ناآشنا و تنگ بر تن‌مان که کم کم می توانیم به آن عادت کنیم، اما بدون اینکه یک روزی جای راحتی پوست یعنی جلدمان را بگیرد و همان اهمیت را بر راحتی و حفاظت بدن ما داشته باشد .زبان بیگانه چون پوششی است که ما می توانیم آن را بر تن خود بدوزیم، بپوشیم وهر روز با یک لباس نو هم برویم، اما همواره چون سطحی بر پوست ما قرار میگیرند. دور کردن زبان مادری چون کندن پوست از بدنمان است! “ (۲)(تووه کانگاس ۱۹۸۱).

به درستی گفته می شود که انسان می تواند حتی دو زبان مادری داشته باشد و این در مورد کودکانی است که از والدین با تعلقات انتنیکی ملی مختلف به دنیا می آیند ! آنها قادر هستند هر

دو زبان پدر و مادر را چون زبان مادری بیاموزند بدون این که مشکلی پیدا کنند. مثال دوست و همکار شهروند سوئیس بنده که هم آلمانی و هم ایتالیایی را که زبانهای به ترتیب مادر و پدر اوست چون زبان مادری بلد است ، گویای این مدعا است! او همیشه از آنها ممنون است که هر یک با آموختن زبان خود، بدون این که یکی زبان خود را بر زبان دیگری برتر دانند، به هر دو زبان با او صحبت کرده اند که موجب شده‌اند که او این دو زبان را به خوبی از کودکی بیاموزد! او می‌گوید : یادم است که من هر وقت به پدر نگاه می‌کردم ایتالیایی می‌شدم و آلمانی یادم میرفت و هر وقت به مادر در تماس بودم ، آلمانی بودم . انگار قانونی وضع شده بود که من کدام زبان را با که باید به کار بپریم.

اکثر ملتهای دارای دولت که شهروندان آنها نیز دارای اعتماد و اعتقاد به نفس زبان مادری و ملی خود هستند بعد از ازدواج با نروژی ها در این کشور ، زبان مادری خود را به درستی با اصرار و به شکلی هدفمند به کودک خود می‌آموزند (عرب ها، روس ها، فارس ها، والدین از کشورهای اروپای شرقی ، ترک‌های ترکیه و ...). کودک همزمان زبان پدر خود را که زبان دوم مادری است نیز، هم از پدر هم از محیط می‌آموزد! این بهترین موهبتی است که یک کودک با خانواده مولتی اتنیک می‌تواند از آن به شکلی ممتاز بهره مند شود.

متأسفانه یک موضوع در این رابطه نیز دقت بنده را بسیار به خود جلب کرده که میتواند ایده‌ی برای یک کار تحقیقاتی باشد و آن این که تنها استثنایی که شاید در این مورد به آن برخوردیم بعضی شهروندان ترک جمهوری آذربایجان و ترک‌های ایران بوده‌اند که به کودکان خود در کنار زبانی که پدر و محیط به او می‌آموزند (نروژی)، سعی کرده‌اند به جای زبان مادری خود یعنی ترکی، به کودکانشان یا روسی (بعضی ترک‌های جمهوری آذربایجان) یا فارسی (بعضی ترک‌های ایران) بیاموزند. می‌دانیم هر دو این ملتها دوره بسیار طولانی از حمایت اصولی و صحیح دولتی از زبان خود محروم بوده و یا هستند .

در جمهوری آذربایجان شوروی با وجود تأکید قانون اساسی و سیستم فدرالی کشور تنها زبان روسی از امکانات وسیع رشد و بهره گیری در تمام جمهوری های ۱۵ گانه برخوردار بود و صحبت کردن به این زبان و آموختن کودکان از بدو تولد به این زبان استاتوس و برتری محسوب می‌شد که هنوز بعد از ۲۰ سال استقلال از رژیم ایده آلیستی و دیکتاتوری شوونیستی روس ، همچنان در میان مردم این جمهوری محسوس و تأسف بر انگیز است.

در کشور ایران نیز وضعیت ملتهای غیر فارس معلوم است و این که والدین متناسب به این ملت ها اعتماد و باور خود را به ارزشمندی و کاربری زبان خود از دست داده و با آن بیگانه شده

اند و به همین دلیل آنها نیز زبان ملت حاکم را به همان طریقی که به آنها تحمیل شده ، حتی دور از ایران که این زبان دیگر زبان رسمی در مهاجرت نیست ، نیز به فرزندان خود تحمیل می‌کنند که نشان از پیروزی سیاست آسیمیلیسیون و ریشه داری آن در این کشور است. این یک موضوع همانطور که گفتم علمی پژوهشی است که در آن مورد هم می‌توان از زاویه روانی هم سیاسی و اجتماعی به آسیب شناسی آن پرداخت و کتاب ها نوشت.

۲ – جایگاه و نقش زبان مادری در ارتباطات عاطفی و اجتماعی افراد و پیوند این مسئله با شخصیت فرد از چگونه ارزیابی می‌کنید ؟

درک اینکه زبان مادری چه نقشی در رشد عاطفی و ارتباطات سوسیال فرد دارد برمی‌گردد به زاویه‌ای که ما به زبان مادری نگاه می‌کنیم و آن را تعریف می‌کنیم. زبان مادری تنها و اولین وسیله ارتباطی کودک (و در آینده شخص) با افراد نزدیک خود، پدر و مادر بزرگ ، خویشاوندان و دیگر نزدیکان و عزیزان و است. برای حیات اجتماعی یک انسان، که به درستی گفته می‌شود که حیوانی اجتماعی است، ایجاد و ریشه انداختن در بین افراد نزدیک او در زندگی فامیلی بخصوص در دوران کودکی نقش حیاتی بازی می‌کند. کودکی که به دلایلی از زبان مادری و زبان مشترک او با خویشاوندان نزدیک است محروم شده است ، فأعدتا نمی‌تواند با مثلا پدر بزرگ و مادر بزرگ خود علی‌رغم دل بستگی‌های عمیق آنها به او ارتباط زبانی و از طریق آن احساسی و شناختی برقرار کند. در واقع احساس تعلق خود را به جمع خویشاوندان نمی‌تواند رشد دهد. با کودک به شکل مخصوصی و با زبانی مخصوص که مورد کاربرد بقیه نیست رفتار شده است و طبیعی است که او خود را همواره چون “تافته جدا بافته” می‌بیند یا احساس می‌کند که به فضای جمع خویشاوندان متعلق نیست و نه از حکایات، نه شوخی ها و اصلا رابطه گیری با آنها هیچ لذتی نمی‌برد.

چیزی که بر اساس نظریه دل بستگی “attachment theory”، از کودکی در روانشناسی ، به شدت برای رشد دل بستگی به آن نیاز مفرط دارد، از او گرفته شده است! او همواره خود را ایزوله (مجزا) می‌بیند که جز ارتباطی نیمه رسمی یا رسمی و به عرف معمول ابراز احترام و سلام و خداحافظ، هیچ تماسی عاطفی با افراد متعلق به دنیایی که در واقع می‌بایست از کودکی به آن متعلق می‌بود و در سایه مهم وجود آنها احساس امنیت و آرامش و آسودگی و تعلق را می‌یافت، نمی‌یابد.

تصور کنید کودکی را که به راحتی با بستگان بخصوص مادر و پدر بزرگان خود در بستر زبانی که همچنین نزدیکی بسیار اعتماد برانگیز عاطفی را می‌یابد، در آغوش گرم و امن آنها و با لالایی‌ها و داستانهای شیرین آنها به خواب می‌رود، دوست بسیار نزدیکی

دارد که در موقع پیش آمدهای ناخوشایند به سوی او دویده و گریه سر داده یاری با حمایت و تسکین جوید. اما کودکان محروم از تماس با نزدیکان به علت محرومیت از زبان مادری چنین آرامش خاطر و اعتمادی را به کسی در خود رشد نداده‌اند. اطرافیان برایش غریبه‌هایی مانده اند که جز وجود فیزیکی آنها هیچ ارتباط دیگری با آنها ندارند!

بدبختی این است که در دنیا و زبان بیگانه‌ای هم که آنها به زور به سوی آن رانده شده‌اند دیگران فقط دوستانی برای گفتگو هستند که هرگز با نقش یک پدر یا مادر بزرگ یا عمه و خاله برای او قابل مقایسه نیست. پس نتیجه این که کودکانی که با زبان دیگری به جز زبان مادری رشد می‌کنند ، حتی اگر در آینده به علت استعداد فردی تا درجه دکترا و پرفسوری در زمینه تحصیل پیشروی کنند معمولان از برقراری یک رابطه نرمال با مردم و سوسیال شدن رنج می‌برند و معمولا در اضطراب و تمایل به پانیک و در عدم ثبات احساسی ، ضریب بالایی دارند.

استعداد چیزی جدا از شخصیت است و ما هرگز نمیتوانیم موفقیت‌های تحصیلی را علی‌رغم محرومیت از زبان مادری چون دلیلی بر عدم اهمیت آن ذکر کنیم.

اختلالات روحی در بین اندیشمندان ، بعضی از دارندگان دکترا در فلسفه هگل! (دولتمردان، هنرمندان، و...به وفور یافت می‌شود که محرومیت از زبان مادری به نوبه خود به درستی یکی از علت‌های آن ذکر می‌شود . پرخاشگری این گروه روشنفکران به دیگر گروه‌های ملی و منسوبین به دیگر افکار مدرن نیز از آنها ناشی می‌شود که دیدن واقعیت فروپاشی را با اگوسمی که در آن تربیت یافته‌اند ، جور نمی‌یابند و دنیا را بر سر آنها خراب می‌شود و آنها امکان ترمیم آن را در خود نمی‌بینند. این پرخاشگری و تند خویی آنها از زاویه روانی یک واکنش دفاعی محسوب می‌شود. مشخصات شخصیت فرد از کودکی خطوط خود را با همین ارتباطات با نزدیکترین خویشاوندان و صمیمیت با آنها ترسیم می‌کند. کودکان خوشبخت و آسوده از نظر روحی آن دسته‌ای هستند که از این محبت محروم نیستند و به سادگی ارتباطت عاطفی خود را با کسانی که به آنها از نظر بیولوژیکی نزدیک هستند برقرار کرده‌اند و این تنها از طریق زبان مادری ممکن است و بس.

بنابراین زبان مادری ارتباط مستقیم یا “نظریه دل بستگی” دارد که کمبود یا اختلال آن بخصوص در دوران خردسالی ضریبات جدی به رشد معنوی کودک وارد می‌کند.

گذشته از آن زبان مادری به تائید “سوسانه ماریانه” نقش اساسی درباوروی مهارت‌های شناختی کودک (cognitive development) در این دوران دارد که متوقف شدن شدن یا نبود زبان مادری آنها

را از کار می‌اندازد.(۳)

۳ – محرومیت یک انسان از تحصیل و تکلم به زبانمادری در دوران مختلف زندگی اعم از کودکی، نوجوانی، جوانی، میانسالی و ... چه تأثیری بر سلامت روانی می‌تواند داشته باشد؟ در کدام دوره زندگی آموزش به زبان مادری از اهمیت بیشتری برخوردار است؟ اهمیت زبان مادری را در جواب سوالهای اول و دوم کمی توضیح

دام.

ببینید تحقیقات علمی (در فنلاند و سوئد) نشان داده اند که “کودگانی که اول زبان مادری و سپس زبانهای دوم ، سوم و.. را یاد می‌گیرند حتا از کودگانی که در ابتدا به جای زبان مادری خود در این زبانها پرورش یافته‌اند، موفق ترند“. (۴-۵)پروفیسور تووه کانگاس).

این ضریب پایین نزد کودکانی که به زور ترانسفر (تبدیل) شده‌اند و در گروه‌های اتنیک ملی دیگری حل شده‌اند ، دقیقاً برمی‌گردد به همان عدم تعادل روانی در آغاز دبستان به زبانی بیگانه از همان روز نخستین که این کودکان به دنیایی بیگانه پای می‌گذارند. در این مورد بسیار صحبت شده است و حتی اکنون در تمام دنیا بزرگترین عامل بیسوادی را در نقاطی از جهان یافته‌اند که در آنجا کودکان به زبانهای غیر زبان مادری خود مجبور به تحصیل شده‌اند.

برای کودک فهم این مساله درد آور است که او در محیطی است که تنها پیوند او با دیگر انسانها (دانش آموزان ، معلمان) در آن محیط ،زبان مشترکی است که او با فراخ خاطر به سوی انسانها رود و با اعتماد به خود سوالاتی در مورد این دنیایی جدید یعنی مدرسه بپرسد ، از او گرفته می‌شود.

دلایل محرومیت هم گویا “ناتوانی” زبانی است که تاکنون یعنی در طول ۶ سال زندگی آن را به او آموخته‌اند. کودک نمی‌داند چرا این چیزهایی که به زبانی بیگانه در تابلو و از عکس ها توضیح داده می‌شود برای او فهمیدنی نیست ، اما همکلاسی اش که همان زبان مدرسه را صحبت می‌کند ، با معلم در دیالوگ متقابل است . همکلاسی که با او از نظر زبانی فرق دارد سوال می‌پرسد، می‌خندد و گفته‌ها و شنیده‌ها برایش جالب است . در یک کلام همکلاسی به دنیای کلاس تعلق دارد (including)، اما کودک مورد بحث ما در ترس‌ها و سوالات و بهت‌های خود غرق است آنچه هنگامی که باید از روزهای اول عشق به علم و تحصیل را از مدرسه و معلم دریافت کند!

نتیجه گیری غلط و نادرست او کم کم به این شکل فرم می‌یابد : “ تمام گناهان و تقصیرات بر سر مادر و زبان او است که اینجا به کار نمی‌آید : “ پس ارزش آن را نداشته است که اصلا آموخته شود و زبانی پست تر از آن است که در اینجا به کار بیاید“ !

اولو تائری نین آدیلا

نشریه اجتماعی، فرهنگی، ادبی،
علمی و هنری زنگین
زیر نظر کانون اشراق دانشگاه زنجان

تورکی_فارسی

زنگان بیلیم یوردونون اویرنجی سل،
توپلومسال، کولتورل، یازینسال،
ینتنگ سل،
بیلیمسال، درگی سی

سوروملو مودور
حسن خیری
مدیر مسئول
حسن خیری

